

Hacquetova ulica 17, SI-1000 Ljubljana

Slovenija/Slovenia

T +386 (0)1 280 52 62 | F +386 (0)1 280 52 55 | E info@kis.si | www.kis.si

POJASNILA IN IZHODIŠČA K MODELNIM KALKULACIJAM ZA ZELENJADNICE

Barbara Zagorc

Ljubljana, 28. februar 2023

Metodološka pojasnila in izhodišča k modelnim kalkulacijam za zelenjadnice je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije v okviru naloge z naslovom Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji, ki jo financira Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Kmetijski inštitut Slovenije
Hacquetova ulica 17
SI-1000 Ljubljana
Tel.: 01 280 52 62
Faks: 01 280 52 55
www.kis.si

Uvod

Modelne kalkulacije za zelenjadnice so bile na Oddelku za ekonomiko kmetijstva prvič izdelane po naročilu ministrstva pristojnega za kmetijstvo, v okviru analitično-razvojne naloge »Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letih 2011 in 2012«. Kalkulacije so bile pripravljene na podlagi vhodnih tehnoloških parametrov, ki jih je pripravila razširjena Strokovna skupina za vrtnarstvo pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS). Ocene stroškov pridelave zelenjadic so bile prvič objavljene na spletni strani ministrstva aprila 2012.

V sklopu naloge smo v letu 2012 pripravili kalkulacije za 15 različnih vrst zelenjadic; za nekatere zelenjadnice so bile kalkulacije pripravljene za različne termine sajenja in različne tehnologije pridelave. Kalkulacije so bile izdelane za solato v zaščitenem prostoru, solato na prostem (pomladanska, poletna, jesenska), endivijo (poletna, jesenska), radič (poletni, jesenski), zelje za predelavo, zelje za presno prodajo (zgodnje, pozno), cvetačo, čebulo hibrid (ločeno za pridelavo iz semena in pridelavo iz čebulčka; oboje pri ročnem in strojnem pobiranju), avtohtono sorto čebule, jesenski česen, zgodnji krompir, korenček, gomoljno zeleno, rdečo peso (za presno prodajo in za predelavo), stročki fižol (nizek in visok), solatne kumare v zaščitenem prostoru, kumare za vlaganje na prostem, papriko na prostem, papriko v zaščitenem prostoru ter paradižnik v zaščitenem prostoru.

V letih 2013–2017 smo ocene stroškov pridelave na podlagi nespremenjenih izhodiščnih parametrov izdelali za naslednje zelenjadnice: solata (spomladanska, poletna, jesenska), pozno zelje, zgodnji krompir, čebula - hibrid (pridelava iz semena, pridelava iz čebulčka), solatne kumare (zavarovan prostor), zelje za presno porabo, paradižnik, paprika (na prostem, v zavarovanem prostoru), endivija, radič, korenček, stročki fižol, česen in cvetača. Ocene stroškov so objavljene na spletni strani http://www.kis.si/Zelenjadnice_1.

V projektu CRP z naslovom Razvoj celovitega modela kmetijskih gospodarstev in povezanih podatkovnih zbirk za podporo pri odločanju v slovenskem kmetijstvu (V4-1423) smo v okviru D4 temeljito nadgradili in posodobili celoten sistem modelnih kalkulacij. Ena od posodobitev je bila povezna tudi s popolno integracijo modelnih kalkulacij za zelenjadnice, ki smo jih vključil v sistem z enotnimi osnovnimi podatkovnimi zbirkami (»Z« in »STROJI«). Sočasno z vključitvijo so bile pri zelenjadicah posodobljene tudi strojne faze, ki se izvajajo z osnovnimi stroji (osnovna priprava tal, gnojenje, varstvo rastlin, prevozi), korigirane pa so bile tudi nekatere ročne faze povezane s pravilom pridelka.

Ocene stroškov na podlagi nekoliko korigiranih modelov so objavljene za leta 2017–2022 in prve ocene za leto 2023 dostopne so na spletni strani http://www.kis.si/Zelenjadnice_3.

Z letom 2019 se je na pobudo razširjene Strokovne skupine za vrtnarstvo pri KGZS začela izvajati postopna revizija metodologije in modelnih kalkulacij za zelenjadnice. V letu 2019 je bila obravnavana skupina plodovk, vendar spremembe kalkulacij še niso bile dokončno dorečene, zato predlagane spremembe niso vključene v ocene stroškov za leta 2019–2023.

Izhodišča

Pri pripravi kalkulacij za zelenjadnice smo upoštevali splošna metodološka izhodišča, ki veljajo za vse modelne kalkulacije KIS in so dostopna na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije http://www.kis.si/MODELNE_KALKULACIJE_2. Na tem mestu zato na kratko povzemamo le najpomembnejše dele izhodišč.

Kalkulacije vključujejo vse stroške, ki so povezani s pridelavo (neposredni in posredni spremenljivi stroški materiala in storitev, spremenljivi stroški strojnih storitev, stroški amortizacije, stroški kapitala, stroški domačega dela in stroški obveznosti iz dela).

Strošek domačega dela je obračunan na ravni povprečne neto plače zaposlenih v RS z dodatnimi stroški za obveznosti in pravice iz dela, ki zagotavljajo enako socialno varnost in pravice iz dela, kot jih imajo drugi delavci v Sloveniji. Ti stroški (obveznosti) vključujejo: prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevek za zdravstveno zavarovanje, nadomestilo za neefektivne ure (prazniki, dopust, bolniški izostanki), regres za malico, regres za letni dopust, jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi. Strošek najetega ročnega dela je obračunan na podlagi bruto minimalne plače v R Sloveniji.

Pri pridelavi zelenjadnic je poraba dela (živega in strojnega) opredeljena na podlagi pripravljenih tehnoloških izhodišč, ob upoštevanju predpostavljene velikosti poljne 0,5 ha, ki je od gospodarstva oddaljena 1 km, pri pridelavi zunaj in 0,25 ha poljne, ki je od gospodarstva oddaljena 250 m, pri pridelavi v zaščitenem prostoru.

Poraba dela za posamezno fazo pri strojnih storitvah vključuje tudi pripravo strojev in prevoz do poljne.

Stroški kupljenega materiala in storitev so obračunani po cenah brez DDV.

Ocene stroškov zelenjadnic so izdelane konec februarju za tekočo letino, prav tako pa so v tem času pripravljene tudi končne ocene stroškov za preteklo letino.

Podrobna tehnološka izhodišča za kalkulacije je pripravila Razširjena strokovna skupina za vrtnarstvo pri KGZS. Za posamezne vrste zelenjadnic je bila opredeljena velikost tržnega pridelka, poraba materiala (seme, sadike, količina hranil, listna gnojila, sredstva za varstvo rastlin, vrsta embalaže, ...), poraba storitev (koncesija za vodo, prevoz do odkupa, dolžina hlajenja). Podani so bili tudi predlogi za stroje in priključke, ki so potrebni za uspešno pridelovanje zelenjadnic.

Ocene stroškov

Modelne kalkulacije za zelenjadnice se v tehničnem načinu obračuna stroškov ne razlikujejo od ostalih modelnih kalkulacij KIS. Kvantitativno podlago za obračun stroškov materiala in storitev za posamezno zelenjadicno predstavlja t. i. tehnološka karta, pripravljena na podlagi tehnoloških izhodišč, v kateri smo po posameznih fazah pridelovalnega procesa opredelili vse pomembnejše inpute (poraba materiala, dela, storitev ipd.).

Stroški glavnega pridelka za posamezno zelenjadicno so v modelnih kalkulacijah izračunani kot skupni stroški stroškovnega nosilca, zmanjšani za vrednost morebitnih stranskih pridelkov. Stranski pridelki so vrednoteni (pri korenčku) po tržni ceni. Pred izračunom stroškov na enoto proizvodnje so skupni stroški glavnega pridelka zmanjšani še za morebitne subvencije: osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento in proizvodno vezano plačilo za zelenjadicne v letih 2015–2022, osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost (ODPT) in dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost (DPDPT) v letu 2023 ter vračilo trošarine do vključno leta 2022.

Ocene stroškov so objavljene za leta 2017–2022 in prve ocene za leto 2023 za pridelavo solate (v zavarovanem prostoru; na prostem: spomladanska, poletna, jesenska), poznega zelja (predelava, presna raba), zgodnjega krompirja, čebule - hibrid (pridelava iz semena, pridelava iz čebulčka), solatnih kumar (zavarovan prostor), zgodnjega zelja za presno porabo, paradižnika, paprika (na prostem, v zavarovanem prostoru), endivije, radiča, korenčka, stročjega fižol (nizki in visoki), česna in cvetače. Dostopne so na spletni strani <http://www.kis.si/Zelenjadnice> 3.